

*Пеняк Ю.С.,
канд. екон. наук, доцент
ХННІ ДВНЗ «Університет банківської справи»
Скурат А.І., бухгалтер
ТОВ «Веста»*

МЕТОДИКА ВІДОБРАЖЕННЯ ВИТРАТ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Облік витрат займає центральне місце в бухгалтерському обліку, який відіграє значну роль в системі управління підприємством. Використовуючи дані про розмір та види витрат, управлінський персонал підприємства має можливість регулювати фінансово-господарську діяльність, приймати виважені управлінські рішення. Отже, для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних рішень щодо управління витратами підприємства необхідна своєчасна, достовірна аналітична інформація, яка може бути забезпечена лише бухгалтерським обліком та безпосередньо залежить від його якості.

Витрати – важлива та складна економічна категорія, яка є одним з вирішальних чинників впливу на фінансові результати суб'єктів господарювання. До витрат, згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» також належать: нестача запасів, списання запасів або необоротних активів, які визнано активами, сплата штрафних санкцій, витрати на заохочування, соціальний і виробничий розвиток, нарахування податків, в тому числі податку на прибуток [5]. Відповідно до П(С)БО 16 витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, витрати звітного періоду визначаються або зменшенням активів, або збільшенням зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства, за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [3].

Аналітичний облік витрат на виробництво кожне підприємство організовує до характеру виробничого процесу, а також особливостей продукції, що випускається, або робіт, що виконуються (послуг, що надаються). Бухгалтерія підприємства забезпечує працівників інформацією, необхідною для контролю, аналізу та планування господарської діяльності, а також для прогнозування фінансових результатів. Дані аналітичного обліку використовуються при складанні внутрішньої звітності, яка будується на інформації про види і кількість продукції, про центри відповідальності і статті витрат [1].

Підприємства, що виробляють продукцію, до витрат виробництва зараховують витрати, які відносяться до виробництва, це вартість матеріалів, амортизація обладнання, заробітна плата працівників, зайнятих виробництвом, витрати на дослідження та маркетинг, тощо. Для обліку

виробничих витрат і визначення собівартості виготовленої продукції призначений активний рахунок 23 «Виробництво», основним завданням якого є накопичення виробничих витрат і визначення фактичної собівартості одиниці продукції шляхом калькуляції [2].

Аналітичний облік на рахунку 23 ведеться у розрізі видів основного та допоміжного виробництв, за видами продукції, робіт і послуг. Витрати відображаються у бухгалтерському обліку та у звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати сплати коштів. [3]. Прямі витрати, пов'язані безпосередньо з випуском продукції, виконанням робіт та наданням послуг, списуються в дебет рахунку 23 з кредиту рахунків 20,66,13 та ін. По кредиту рахунку 23 списуються готові вироби, які були випущені з виробництва і надійшли на склад. Суми фактично виконаних робіт та послуг списуються у дебет рахунку 90. Залишок по рахунку 23 на кінець місяця показує вартість незавершеного виробництва. Сальдо може бути тільки дебетовим і означає суму витрат незавершеного процесу виробництва, тому має відповідну назву незавершеного виробництва[4].

Основним призначення рахунків 9 класу є накопичення та розподіл витрат, рахунки цього класу закриваються в дебеті 79 «Фінансові результати» рахунка і в балансі не відображається. Для узагальнення інформації за окремими статтями загальновиробничих, адміністративних і збутових витрат, а також інших витрат операційної діяльності призначено Журнал 5. Крім цього він містить дані про надзвичайні витрати. У Журналі 5 відображаються дані за дебетом рахунку 23 «Виробництво» та всіх рахунків дев'ятого класу у кореспонденції з кредитом рахунків, які формують собівартість продукції (прямі та загальновиробничі витрати), а також тих, які переносяться з інших Журналів.

У випадку коли підприємство веде облік витрат за елементами, необхідно використовувати для узагальнення витрат Журнал 5А, який відрізняється лише тим, що в ньому в розділі III Б відображаються витрати за елементами. Для складання Журналів 5 та 5А використовуються дані первинних документів, накопичувальних відомостей, аркушів-розшифровок, інших журналів тощо. На підставі первинних документів дані про витрати діяльності відображаються в облікових регістрах, інформація яких потім використовується для заповнення Головної книги та фінансової звітності.

Дані Журналів 5 (5А) використовуються для складання Звіту про фінансові результати, в якому згідно деталізації за елементами витрат підлягають не тільки витрати на виробництво реалізованої продукції, але й всі операційні витрати.

Основа фінансової звітності це складання Балансу (форма №1) - звіту про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. В статті «Незавершене виробництво» відображаються витрати на незавершене виробництво.

Узагальнені дані про витрати діяльності наводяться в Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2), де відображається інформація про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства. Звіт про фінансові результати є джерелом інформації для здійснення оцінки потенційних змін економічних ресурсів господарюючого суб'єкту, прогнозування майбутніх грошових потоків та здійснення інших видів прогнозів. Відповідно до п. 4 р. І НП(С)БО1 кількість статей Звіту про фінансові результати не регламентована, підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття за виключенням тих випадків, коли така інформація була в попередньому звітному періоді) [5].

Отже, витрати виробництва є важливою економічною категорією, насамперед це проявляється в організації виробництва, яка обумовлюється технологією виготовлення продукції. Особливе значення має правильна організація та своєчасність обліку витрат за видами продукції (робіт, послуг) і підрозділами, тобто правильна організація аналітичного обліку. Ефективний процес управління витратами забезпечує не тільки зниження рівня витрат, але й розповсюджується на всі елементи управління. Здійснення ефективного обліку витрат дає можливість точного відображення того, де були здійснені витрати і створює передумови для їх скорочення, а також допомагає керівництву виявляти ті підрозділи, які відповідальні за здійснені витрати. Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Список використаної літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // Галицькі контракти. – 2019. – №36.

2. Міжнародний бухгалтерський облік. GAAP та IAS. Довідник бухгалтера від А до Я [Текст] / Под ред. Матвєєва В.М. – М.: “Справа і Сервіс”, 2011. – 192 с. Микитюк Л. Деякі аспекти системного підходу до вивчення витрат. // Економіст. – 2016 - № 4.

3. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч.1: Монографія. - Х.: ВД “Інжек”, 2017. – 368 с.

5. НП(с)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” : затв. наказом Мінфіну України від 07.02.2013 №73 та зареєстровано в міністерстві юстиції України від 28.02.2013 за № 336/22826.

1. Міжнародний бухгалтерський облік. GAAP та IAS. Довідник бухгалтера від А до Я [Текст] / Под ред. Матвєєва В.М. – М.: “Справа і Сервіс”, 2011. – 192 с.

